



Prioriterade områden i 2014 års kundundersökning med bäring i utbildningsstyrelsens effektmål

Utbildningsstyrelsen uppdrog 2014-04-24 § 34 till proVarmdo att i samband med budgetuppföljning 2, återkomma med redovisning av analys och åtgärder kopplade till 2014 års enkäts prioriterade områden, med bäring på utbildningsstyrelsens effektmål.

De prioriterade områdena har identifierats i presentationen av kundundersökningsresultatet, genom att de påståenden som fått en relativt låg andel positiva svar, lyfts fram som prioriterade för respektive svarsgrupp.

Utbildningsstyrelsen har fastställt fyra effektmål för 2014:

1. Barn och elevers trivsel och välmående i proVarmdos skolor ska öka
2. Elevernas kunskaper ska öka
3. Barnens språkliga och matematiska tänkande och förståelse ska utvecklas i förskolan
4. Klimatpåverkan ska minska

De tre första effektmålen har bäring på de prioriterade områden som kundundersökningen visat och kundundersökningsresultat används även som indikatorer för att mäta måluppfyllelse.

De prioriterade områdena har analyserats och diskuterats i respektive chefsgrupp. Nedan följer dessa analyser samt förslag på åtgärder som ska vidtas, uppdelade på förskola och grundskola.

Effektmål: Barn och elevers trivsel och välmående i proVarmdos skolor ska öka

Förskola (föräldrar)

Prioriterat område: *Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas*

88% av föräldrarna med barn i förskolan anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Kundundersökningen genomförs i början av året, då flera nya barn börjar förskolan. Föräldrarna har då ett inskolningssamtal med förskolepersonalen, vilket leder till att det inte planeras in ytterligare ett utvecklingssamtal längre fram på terminen, om inte särskilda behov förekommer. Dessa föräldrar kan därför uppfatta det som om ingen tydlig, strukturerad information ges under denna tid.

Förskolechefer och personal diskuterar oftast kundundersökningens resultat på föräldramöten och då konstateras det att påståendena i undersökningen tolkas väldigt olika av både föräldrar och personal. Hur man tolkar innebörden av ”tydlig information” och ”utveckling”, skiljer sig mycket. Det finns även en osäkerhet bland viss förskolepersonal om vad man ska eller får säga till föräldrarna vid t ex hämtning och lämning och om vad och hur mycket man ska dokumentera i de olika former av skriftlig kommunikation som finns på förskolorna.

Åtgärder

För att åtgärda detta ska definitionen på begrepp som används i kundundersökningen diskuteras i personal- och föräldragrupper. I förskollärarens kompetens ingår att observera och dokumentera barnens utveckling och detta ska kommuniceras till både övrig personal och föräldrar. Med hjälp av ett gemensamt kommunikationssystem kan detta underlättas för alla förskolor. Det system, Schoolsoft, som grundskolan nu beslutat att använda ska även överföras på alla kommunala förskolor för detta ändamål.

Hur och vad man ska kommunicera och informera om behöver förskolepersonal få kompetensutveckling i. Pedagogisk dokumentation och kommunikation, vilket ska genomföras i samband med olika satsningar på de olika verksamheterna och genom användandet av Schoolsoft. I detta arbete ska arbetslagets gemensamma ansvar för det enskilda barnets utveckling betonas, så att systematisk uppföljning och utveckling alltid diskuteras och kommuniceras i arbetslagen på förskolorna. Det är då aldrig bara en förskolepersonal som står bakom dokumentationen. Då vet även föräldrarna att fler i personalen är väl insatta och medvetna om varje barns utveckling.

Prioriterat område: *Det är arbetsro i barngruppen*

82% av föräldrarna med barn i förskolan anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra

Möjliga orsaker

Arbetsro som begrepp är inte definierat i kundundersökningen och öppnar därför för individuella tolkningar och uppfattningar om vad man menar med det begreppet. Arbetsro i förskolan kan även tolkas annorlunda om man ställer det mot vad man refererar till när det gäller grundskolan. Föräldrar hämtar och lämnar oftast när det inte är samlad verksamhet i den egna förskolegruppen för barnen, utan ofta när det är övergångar mellan aktiviteter. Om man då refererar till att arbetsro är när varje barn sitter tyst och gör något stillsamt vid ett bord, är det svårt att se det vid just hämtning och lämning.

Åtgärder

Även här behöver begrepp diskuteras med personal och föräldrar, så att man menar samma sak när man använder olika ord och begrepp för att beskriva verksamheten. Återkoppling hur man arbetar med lärande och utveckling i förskolan är viktig att ge föräldrarna och även att diskutera i personalgruppen. Det är av största vikt att diskutera hur man återger den informationen till föräldrarna, så att de förstår att lärande kan äga rum i många olika sammanhang och former.

Det gäller även att se över ordens användning i själva undersökningen, det gäller att påståendena i undersökningen är formulerade på ett sådant sätt att både föräldrar och personal menar samma sak när man läser påståendena, så att förskolans personal kan diskutera och utveckla det som föräldrarna avser genom sina svar.

Prioriterat område: *Personalen ingriper om något barn behandlas illa i förskolan*

86% av föräldrarna med barn i förskolan anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Föräldrarna är inte med sina barn hela dagarna på förskolan, utan hör särskilda delar genom barnens berättande. Barnens upplevelser ska tas på största allvar, men de har inte alltid sammanhang eller en längre tidsaspekt av olika händelser. För att både barn, föräldrar och personal ska känna sig trygga inför och i situationer som kan upplevas negativa, ska det förebyggande arbetet intensifieras och utvecklas.

Åtgärder

Varje enskild förskola och arbetslag ska intensifiera sitt arbete med vad och hur man ska informera barn, föräldrar och omgivning om förskolans likabehandlingsplan, om hur man arbetar med normer och värden i styrdokument och hur detta ska bli konkret för barnen. Barn och föräldrar ska vara väl införstådda med rutiner och trygga med personalens kunskaper och förhållningssätt.

Grundskola och förskoleklass

Prioriterat område: *Mitt barn kan arbeta utan att bli störd under lektioner och arbetspass (förskoleklass)*

54% av föräldrarna med barn i förskoleklass anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra

Möjliga orsaker

Andelen negativa svar på detta påstående utgörs till stor del av en skolas föräldragrups svar, vilket drar ner även det sammanlagda resultatet. Föräldrars uppfattning hur de tolkar påståendet är även varierande. Medias bild av stökiga lektioner, kan ibland ge föreställningen om att det är normen i alla klassrum. I skolor där det finns hörselkåpor i

vissa klassrum, kan en del föräldrar dra slutsatsen av att de finns där för att det alltid är stökigt och högljutt i skolan.

I förskoleklass då skolmiljön är ny för både föräldrar och elever, kan uppfattningen om vad som kännetecknar en lektions struktur, vad arbetsro innebär i olika moment och arbetsmetoder variera.

Åtgärder

Den skola som hade lägst andel positiva svar, har gjort en tydlig och detaljerad handlingsplan för hur de nu arbetar med arbetsklimatet och möjligheterna till arbetsro i förskoleklass. I denna handlingsplan ingår även insatser för att öka medvetenheten om grupprocesser där man använt en modell som kallas *FIRO- Fundamental Interpersonal Relations Orientation*, inriktning av individens grundläggande relationer till andra människor.

Samtliga skolor arbetar med mer tydliggörande, förebyggande information om hur man arbetar med strukturer under lektionstid. Det är av största vikt att konkret diskutera och visa för föräldrar hur man medvetet arbetar med förhållningssätt mellan elever, lärare och övrig skolpersonal under hela skoldagen. Att organisera förskoleklasserna med fler lärare och fritidspedagoger samtidigt under hela skoldagen, ger också större möjligheter för tydligare och tryggare struktur för eleverna.

Att betona arbetet med övergången från förskola till förskoleklass, ger också bättre förutsättningar för barnen att bli trygga i de nya sammanhangen och därmed ge alla en bra start för arbetet i förskoleklass.

Bemötandet av föräldrarna är hela tiden av största vikt, för att de ska känna förtroende och bli medvetna om hur lärare och personal tillsammans arbetar med rutiner och förhållningssätt. Finns förtroendet från föräldrarna där, underlättar det barnets och föräldrarnas förutsättningar att känna trygghet och vetskap om hur skoldagen fungerar i alla lägen.

Rutiner för hur skoldagen ser ut, hur man arbetar under lektionstid på varierande sätt, hur lärande kan ske, allt detta ska behandlas på både föräldramöten och utvecklingssamtalen, så att både föräldrar och skolpersonal delar medvetenheten om hur och varför skolan arbetar på olika sätt i olika situationer.

Prioriterat område: *Skolan arbetar medvetet mot kränkande handlingar som t ex mobbning (svarsgrupp föräldrar förskoleklass, åk 2 och 5)*

76% av föräldrarna med barn i förskoleklass, 78 % med barn i åk 2 och 76% med barn i åk 5, anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra

Prioriterat område: *Personalen ingriper om någon elev behandlas illa i skolan (svarsgrupp föräldrar förskoleklass, åk 2 och 5)*

72% av föräldrarna med barn i förskoleklass, 78 % med barn i åk 2 och 72% med barn i åk 5, anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra

Möjliga orsaker

Kundundersökningens resultat tyder på att informationen till föräldrarna om arbetet kring likabehandling och rutiner vid anmälan om kränkande behandling har brustit på flera skolor. Föräldrars upplevelse att ingen i personalen ingriper om en elev behandlas illa är allvarligt både för den enskilde eleven och för det övergripande förtroendet för hela skolans personal.

Föräldrar kan uppleva att problem och mobbning fortsätter, för att de inte p.g.a. skolans sekretess, får reda på hur och när detta behandlas på skolan, eller om t ex andra myndigheter är inkopplade. Detta kan uppfattas som att skolan inte gör något åt problemen, eller att de inte märker någon förändring.

Åtgärder

För att säkerställa goda rutiner kring anmälan, utredning och uppföljning av kränkande behandling, implementeras ett gemensamt system för hantering av dessa ärenden för samtliga grundskolor höstterminen 2014. Detta möjliggör även en tydligare uppföljning från huvudmannen. I samband med detta kommer även information om detta arbete sammanställas.

Det är av största vikt för samtliga skolor att ha tydlig och återkommande information till föräldrarna om hur man arbetar med dessa frågor. Alla måste kontinuerligt redogöra för skolans arbete med sin likabehandlingsplan, visa på hur man medvetet och aktivt arbetar både förebyggande och vid uppkomna situationer. Denna medvetenhet måste även vara väl förankrad i varje arbetslag och hos den enskilde medarbetaren. En trygghet i rutiner och förhållningssätt leder till ökad säkerhet hos den enskilde medarbetaren att veta vad och hur man ska göra i olika situationer, samt ger ökat förtroende för skolan i föräldragruppen.

Prioriterat område: *Jag är nöjd med skolans elevhälsa (elever åk 8)*

65% av eleverna i åk anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Majoriteten av eleverna har inte varit i kontakt med skolornas elevhälsa och har ofta ingen egen erfarenhet att basera svaret på. På flera skolor har dock den nära kontakten mellan elevhälsa och elever gradvis blivit sämre. På vissa skolor kan eleverna inte få en

omedelbar kontakt vid behov av t ex kurator, utan det är väntetid. Tidigare låg ett inbokat samtal för varje enskild elev alltid i åk 8, vilket nu förändrats på flera skolor.

Åtgärder

En inventering och översyn av hur elevhälsan på respektive skola ser ut pågår, med hjälp av verktyget "Skolhälsonyckeln" som är framtaget av Karolinska Institutet och Stockholms läns landsting. Denna översyn ska ligga till grund för ett utvecklingsarbete av elevhälsan utifrån ett likvärdighetsperspektiv.

Varje skola behöver göra återkommande informationstillfällen för elevhälsan. Att göra besök i varje klass i olika årskurser, bl a i åk 8 under höstterminen. Detta ger trygghet och kunskap om vilka möjligheter till stöd som finns på den egna skolan och vilka personer som kan ge detta.

Effektmål: Elevernas kunskaper ska öka

Grundskola och förskoleklass

Prioriterat område: *Mitt barn är med och planerar sitt skolarbete (f-klass)*

41% av föräldrarna med barn i förskoleklass anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Förskoleklass är en frivillig skolform med läroplanen Lgr 11 som grund, men utan dess kursplaner. Förskoleklassens verksamhet ska stimulera elevernas utveckling och lärande, genom en kombination av förskolans och grundskolans lek och arbetssätt. I detta kan en osäkerhet om definition av skolarbete ha betydelse för hur föräldrarna svara på detta. Elevernas medverkan i planering av verksamheten kan därför uppfattas som låg, beroende på vad man anser att skolarbete innebär i förskoleklass.

Åtgärder

Lärare och skolpersonal ska vara tydligare i informationen till föräldrarna med vad, hur och varför aktiviteterna och innehållet ser ut som det gör i respektive förskoleklass. Det är viktigt att visa på hur de involverar elevernas tankar, förförståelse och förslag för att göra verksamheten så utvecklande som möjligt. I detta arbete är det av största vikt att använda samma begrepp, förklara och definiera, så att både personal, elever och föräldrar är medvetna om vad de olika begreppen innebär.

Prioriterat område: *Jag får tydlig information om hur mitt barn utvecklas i förhållande till läroplanen (föräldrar grundsärskola)*

76% av föräldrarna med barn i grundsärskolan anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Grundsärskolan har inte i tillräckligt hög grad tydliggjort elevernas utveckling i förhållande till läroplanens kunskapskrav. Föräldrar och lärare har även uttryckt ett missnöje med det kommunikationssystem Unikum, som använts, p.g.a. dess matriser

och färdiga formuleringar.

Åtgärder

Under våren har ett omfattande arbete genomförts i arbetet med hur man arbetar med formativ bedömning och dokumentation av kunskapsutveckling. Detta arbete har letts av förstelärare genom genomgångar och handledning av personal. Detta arbete kommer fortsätta genom implementeringen av Schoolsoft som nytt kommunikations- och dokumentationssystem från höstterminen.

Prioriterat område: *Lärarna är bra på att väcka mitt barns intresse för skolarbete (föräldrar åk 8)*

59 % av föräldrarna med barn i årskurs 8 anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra

Möjliga orsaker

Skolan uppfattas av många föräldrar som allt mer dominerat av krav på prestation och betyg. Det är ofta detta man diskuterar och inte innehållet i undervisningen i sig, både hemma och med sina barns lärare.

Åtgärder

För att öka möjligheterna att väcka intresse och lust för skolarbete, behöver alltid arbetet med att möjliggöra goda relationer mellan elev, lärare och hem underlättas. I ett positivt socialt klimat kan förtroendet att både dela med sig av idéer, ha höga förväntningar och rimliga krav skapas. Vid utvecklingssamtalen som sker varje termin ska varje elevs tankar om hur de ser på undervisningsmetoder och med sin mentor och föräldrar, diskutera hur skolarbetet kan utformas för att kännas meningsfullt och intressant.

Det är också viktigt att undervisningen är varierande, att olika arbetssätt och upplevelser på olika sätt finns med i skolarbetet, för att bygga på både den kunskapsmässiga och den sociala utvecklingen hos både elev och lärare. Att se lärande i olika sorts miljöer och sammanhang är också oerhört viktigt att poängtera för både elever och föräldrar, så att inte uppfattningen om hur man når kunskapskraven bara förknippas med t ex teori och prov.

Genom det kollegiala samarbetet i ämnesnätverk mellan de kommunala skolorna, ska även framgångsrika undervisningsmetoder, projekt och lektionsupplägg delas mellan lärarna i de olika ämnena, vilket kan ge nya infallsvinklar och inspiration till att pröva nya, men bevisat framgångsrika undervisningsformer.

Prioriterat område: *Jag är nöjd med hur skolan arbetar med min individuella utvecklingsplan (elever och föräldrar i åk 2, 5 och 8)*

82% av föräldrarna med barn i åk 2, 76% med barn i åk 5 och 64% med barn i åk 8, anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

78% av eleverna i åk 5 och 64% av eleverna i åk 8, anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

Den tidigare fokuseringen på varje elevs individuella utvecklingsplan, IUP, har i många fall förflyttats till att handla mer om fokusering på kunskapskrav och betyg. Diskussioner och dokumentation har handlat mer om bedömning än om utveckling efter införandet av nya betygssteg och kunskapskrav i och med Lgr 11. Den formativa bedömningen som hela tiden ska ske har i vissa fall ändå bara återgetts på det terminsvisa utvecklingssamtalet och då har tiden inte gett möjlighet för alla perspektiv på elevens lärande och utveckling.

Åtgärder

Lärare, föräldrar och elever börjar nu bli alltmer insatta och förtrogna med kunskapskrav och kursplaner. Den gemensamma skolportalen genom Schoolsoft ger även fr.o.m. i höst större möjligheter att arbeta med återkommande återkoppling och formativ bedömning med varje elev. Detta ger även möjligheten för både elev och förälder genom transparensen i systemets struktur, att hela tiden kunna se vad och hur eleven arbetar med och få lärarens kontinuerliga återkoppling och inte bara vid utvecklingssamtalen.

Effektmål: Barnens språkliga och matematiska tänkande och förståelse ska utvecklas i förskolan

Prioriterat område: *Förskolan arbetar med att utveckla barnens språk (föräldrar)*

89 % av föräldrarna med barn i förskolan anger att påståendet stämmer mycket eller ganska bra.

Möjliga orsaker

All förskolepersonal arbetar ständigt med att utveckla barnens språk i det dagliga arbetet och i verksamhetens alla former. Detta kan därför ses så självklart och naturligt att man inte tydliggör hur, varför och vad man gör för att utveckla barnens språk för föräldrarna. Samtliga arbetslag och personal behöver därför hela tiden tydliggöra verksamhetens olika aktiviteter, metoder och innehåll till läroplanen Lpfö 98 och systematiskt återkoppla detta till föräldrarna.

Åtgärder

Många förskolor använder den s.k. "Bornholmsmodellen" för barnens språkutveckling, vilken poängterar just vikten av att tydliggöra syftet och resultatet av förskolans aktiviteter för att bidra till den språkliga utvecklingen.

En stor del av personalen på förskolorna har deltagit i en föreläsningsserie som en fördjupad fortbildning kring barn i behov av särskilt stöd, som arrangerats av proVärmdos i samarbete med utbildningsenheten. Denna fortbildning har bl.a. handlat om hur varje enskilt barn ska bemötas och ges förutsättningar att utvecklas i ett tryggt sammanhang.

Utifrån utbildningsstyrelsens beviljade ansökan om AFA-medel, har två arbetsgrupper med olika inriktningar bildats bland förskolecheferna. Grupperna har beslutat om vilka gemensamma satsningar som de kommunala förskolorna ska genomföra. Dessa handlar



om IKT och systematiskt kvalitetsarbete, vilka bl a syftar till att öka fokus på lärandeuppdraget i förskolan.